

Povijest.

Elementi vrednovanja i ocjenjivanje **učenika**.

Elementi vrednovanja

Elementi vrednovanja u učenju i poučavanju Povijesti povezani su s tehničkim konceptima te sadržajima i aktivnostima iz ishoda učenja.

Elementi vrednovanja su:

Činjenično znanje: poznavanje i razumijevanje događaja, procesa i pojava, temeljnih kronoloških odrednica, osnova korištenja povijesnih i zemljopisnih karata te korištenje odgovarajuće povijesne terminologije. Ovaj element vrednuje se u svim godinama učenja i poučavanja Povijesti.

Konceptualno znanje: poznavanje, korištenje i razumijevanje tehničkih koncepata kao okvira za tumačenje i razumijevanje prošlih događaja, procesa i pojava. Riječ je o konceptima vremena i prostora, uzroka i posljedica, kontinuiteta i promjena, rada na povijesnim izvorima, povijesne perspektive te usporedbe i sučeljavanja.

Proceduralno znanje: poznavanje i primjena odgovarajućih metoda, postupaka i procedura u radu s povijesnim izvorima te u istraživanju prošlosti.

U procesu učenja i poučavanja Povijesti provode se tri pristupa vrednovanju: vrednovanje za **učenje**, vrednovanje kao **učenje** i vrednovanje **naučenog**.

Svrha vrednovanja za **učenje** jest poticanje i usmjeravanje učenja pravodobnim povratnim informacijama. Provodi se sustavnim i kontinuiranim praćenjem individualnih i skupnih aktivnosti učenika, ciljanim pitanjima i razgovorom s učenicima te pisanim kontrolnim i praktičnim vježbama poput korištenja slijepih karata, izrade jednostavnih povijesnih karata na zadanoj podlozi, lenti vremena, različitih grafičkih prikaza i mapa, popunjavanja slijepih karata, izrade osobne mape i slično. Važnu ulogu u vrednovanju za učenje imaju pravodobne i jasne povratne informacije.

Vrednovanje kao **učenje** promatra se kao sastavni dio učenja, a provodi se postupcima koji obuhvaćaju samovrednovanje i samoprocjenu učenika, kao i učeničko vrednovanje i procjenu radova drugih učenika. U procesu vrednovanja kao učenja učenik procjenjuje vlastito razumijevanje i poznavanje različitih postupaka i metoda, vlastite radove i uspješnost njihova prezentiranja i drugo. Učenici mogu vrednovati učenje i rezultate ostalih učenika, posebno nakon prezentiranja različitih individualnih i skupnih radova.

Vrednovanje **naučenog** provodi se najčešće nakon obrađene nastavne teme i rezultira ocjenom. Potrebno je kombinirati pisano i usmeno vrednovanje te primjenjivati raznovrsne tehnike i metode vrednovanja naučenog. Kognitivna složenost zadataka i aktivnosti koje se vrednuju trebaju se podudarati s kognitivnom složenosti očekivanih ishoda učenja.

Na kraju nastavne godine zaključna ocjena treba iskazati ukupnu usvojenost ishoda učenja, odnosno kako učenik iskazuje opseg i dubinu znanja i razumijevanja povijesnih događaja, pojava i procesa, konceptualno i proceduralno znanje.

Izvješćivanje

Izvješćivanje je kontinuirana aktivnost koju provodi učitelj, a usmjerena je prema svim dionicima odgojno-obrazovnoga procesa: učenicima, roditeljima, članovima razrednih vijeća te stručnoj službi škole. U kvalitativnim osvrtima učitelja nastoji se kvalitetnije i iscrpnije opisati ukupnost i kvaliteta postignuća učenika u određenome obrazovnom razdoblju. Ti kvalitativni osvrti trebaju točno, konkretno i specifično opisati učenikove dosadašnje rezultate i napredovanja u predmetu u odnosu na postavljena očekivanja definirana kurikulumom. Izravno izvješćivanje provodi se dijalogom s dionicima dok se neizravno izvješćivanje odnosi na pisane forme (izvješća) upućene zainteresiranim dionicima.

Elementi vrednovanja, ishodi i raščlamba ocjena

Činjenično znanje

1. i 2. razred – strukovne škole

Učenik će moći:

definirati povijesne pojmove;

razvrstati u ispravni povijesni kontekst i objasniti pojmove, činjenice i događaje;

konstruirati povijesnu naraciju;

povezati i pojasniti glavne događaje, situacije i promjene unutar razdoblja i kroz različita razdoblja i društva (vertikalni i horizontalni presjeci); **pronaći** sličnosti i razlike;

navesti uzroke i posljedice povijesnih događaja i promjena;

raščlaniti uzrok od povoda;

odrediti različite kategorije uzroka i posljedica nekog događaja;

opisati kako različite kategorije uzroka mogu dovesti do različitih interpretacije prošlosti;

usporediti i procijeniti različite ideje, vrijednosti, osobe, ponašanja i ustanove;

prosuditi važnost i značenje ključnih događaja, ljudi i promjena u prošlosti;

prenositi svoje znanje i razumijevanje povijesti koristeći različite tehnike;

na primjerima iz zavičajne povijesti objasniti nacionalnu povijest;
objasniti da pojedince i događaje treba razumjeti u njihovom povijesnom kontekstu;
povezati povijesne sadržaje sa sadržajima drugih nastavnih predmeta,
na povijesnim primjerima razviti shvaćanje vrijednosti važnih za život pluralističkom
i demokratskom društvu.

Odličan:

Točno navodi, objašnjava i razvrstava u povijesni kontekst pojmove, činjenice i događaje i konstruira povijesnu naraciju. Potpuno samostalno i svojim riječima povezuje i pojašnjava glavne događaje, situacije i promjene unutar razdoblja i kroz različita razdoblja i društva. Uspoređuje i procjenjuje različite ideje, vrijednosti, ponašanja i perspektive u prošlosti. Samostalno raščlanjuje uzrok od povoda događaja. U stanju je odrediti različite kategorije uzroka i posljedica nekog događaja i objasniti njihov utjecaj na interpretacije prošlosti. Na primjerima iz zavičajne povijesti objašnjava nacionalnu povijest i svoje zaključke potkrijepljuje valjanim argumentima. Uspješno razvija vještine usmenog, pisanog i ilustrativnog priopćavanja povijesnih informacija. Samostalno povezuje povijesne sadržaje sa sadržajima drugih nastavnih predmeta.

Vrlo dobar:

Točno navodi, objašnjava i razvrstava u povijesni kontekst pojmove, činjenice i događaje i konstruira povijesnu naraciju. Uz pomoć učitelja povezuje i pojašnjava glavne događaje, situacije i promjene unutar razdoblja i kroz različita razdoblja i društva. Navodi uzroke i posljedice povijesnih događaja i promjena i opisuje kako različite kategorije uzroka dovode do različitih interpretacije prošlosti. Uspoređuje i procjenjuje različite ideje, vrijednosti, ponašanja i perspektive u prošlosti. Na primjerima iz zavičajne povijesti objašnjava nacionalnu povijest. Ponekad mu treba postavljati potpitanja. Nedostaje mu samostalnosti u razvijanju vještina usmenog, pisanog i ilustrativnog priopćavanja povijesnih informacija. Samostalno povezuje povijesne sadržaje sa sadržajima drugih nastavnih predmeta.

Dobar:

Učenik većinom točno navodi i koristi povijesne pojmove, činjenice i događaje. Uz pomoć nastavnika povezuje glavne događaje, situacije i promjene unutar proučavanog

razdoblja. Često mu treba postavljati potpitanja. U navođenju uzroka i posljedica povijesnih događaja i promjena nije siguran. Djelomično je razvio vještine usmenog, pisanog i ilustrativnog priopćavanja povijesnih informacija. U stanju je prepoznati i navesti primjere iz zavičajne povijesti i dovesti ih u suodnos s nacionalnom poviješću. Ponekad uspijeva povezati povijesne sadržaje sa sadržajima drugih nastavnih predmeta.

Dovoljan:

Djelomično ispravno navodi povijesne pojmove, činjenice i događaje i konstruira povijesnu naraciju koja je štura. Površno i s pogreškama opisuje društvene odnose, gospodarstvo i svakodnevni život u različitim društvima i različitim razdobljima. Uz česta potpitanja i navođenje od strane nastavnika, navodi najvažnije uzroke i posljedice događaja, ali bez razumijevanje njihove povezanosti. Djelomično ispravno koristi vještine usmenog priopćavanja povijesnih informacija.

Nedovoljan:

Neispravno navodi i koristi povijesne pojmove. Prepoznaje pojedine činjenice i događaje ali ih ne može smjestiti u ispravni povijesni kontekst. Odabir relevantnih informacija kako bi odgovorio na povijesna pitanja je manjkav. Unatoč potpitanjima i navođenju od strane učitelja nije odgovorio na više od polovicu pitanja. Pogrešno imenuje ulogu i doprinos poznatih ličnosti u povijesnim zbivanjima, te dostignuća različitih naroda. Neispravno koristi povijesno nazivlje u opisivanju prošlih događaja. Ne razlikuje uzrok, povod i posljedice događaja. Vještine usmenog, pisanog i ilustrativnog priopćavanja povijesnih informacija nisu razvijene.

Konceptualno znanje

1. i 2. razred – srednje škole

Učenik će moći:

razvrstati ljude, događaje i promjene u svjetskoj i hrvatskoj povijesti u ispravna vremenska razdoblja;
odrediti promjene unutar razdoblja i kroz razdoblja i smjestiti nova znanja u njihov povijesni kontekst;
rekonstruirati tijek povijesnog događaja i njegovo trajanje;

opisati i povezati razloge i rezultate povijesnih događaja, situacija i promjena u proučavanim razdobljima (kratkoročni i dugoročni uzroci/ posljedice) koristiti vizualne i brojčane podatke na povijesnim i geografskim kartama, grafikonima, tablicama i drugim grafičkim prikazima.

interpretirati povijesne sadržaje uz pomoć povijesne i geografske karte;

objasniti povezanost geoprostora s gospodarskim razvojem;

protumačiti razlike i sličnosti između događaja u prošlosti i sadašnjosti;

analizirati primjere promjene i kontinuiteta kroz različita povijesna razdoblja;

izraditi crtu vremena s različitim povijesnim aspektima ili usporednu tablicu zbivanja;

prenijeti povijesne sadržaje na slijepu kartu.

Odličan:

- Točno i argumentirano razvrstava ljude, događaje i promjene u ispravna vremenska razdoblja (orijentacija unutar razdoblja i kroz razdoblja) i rekonstruira tijek i trajanje povijesnih događaja i promjena. Samostalno izrađuje točne i cjelovite crte vremena i usporedne tablice zbivanja. Opisuje i povezuje razloge i rezultate povijesnih događaja, situacija i promjena u proučavanim razdobljima. Donosi ispravne zaključke o promjenama i kontinuitetu unutar šireg povijesnog konteksta. Točno uočava te objašnjava povijesne sadržaje na povijesnoj karti i donosi zaključke. Samostalno i precizno kreira slijepe karte s povijesnim sadržajima.

Vrlo dobar:

-Točno razvrstava ljude, događaje i promjene u ispravna vremenska razdoblja (orijentacija unutar razdoblja i kroz razdoblja) i rekonstruira tijek i trajanje povijesnih događaja i promjena. Izrađuje točne crte vremena. Usporedne tablice zbivanja izrađuje uz pomoć nastavnika. Opisuje i objašnjava sva važna obilježja prošlih društava i razdoblja. Povremeno mu treba postavljati potpitanja. Donosi nepotpune zaključke o promjenama i kontinuitetu unutar šireg povijesnog konteksta. Točno uočava te objašnjava povijesne sadržaje na povijesnoj karti. Kreira slijepe karte s povijesnim sadržajima koje su gotovo uvijek točne.

Dobar:

-Većinu ljudi, događaja i promjena razvrstava u ispravna vremenska razdoblja (orijentacija unutar razdoblja i kroz razdoblja) i rekonstruira trajanje povijesnih događaja i promjena. Daje nepotpune opise razloga i rezultata povijesnih događaja, situacija i promjena u proučavanim razdobljima. Često mu treba postavljati potpitanja. Uočava primjere promjena i kontinuiteta unutar šireg povijesnog konteksta. Uz pomoć učitelja/nastavnika izrađuje crte vremena.

Uočava većinu povijesnih sadržaja na povijesnoj karti i uz pomoć učitelja/nastavnika donosi zaključke. Na slijepe karte unosi od 50-60% traženog sadržaja.

Dovoljan:

-Površno i s pogreškama razvrstava ljude, događaje i promjene u vremenska razdoblja (orijentacija unutar razdoblja i kroz razdoblja) i polovično određuje tijek i trajanje povijesnih događaja i promjena. Uz često postavljanje potpitanja učitelja/nastavnika i navođenja na odgovor, opisuje obilježja prošlih društava i razdoblja. Ne uočava primjere kontinuiteta u širem povijesnom kontekstu. Ima poteškoća s orijentacijom u prostoru. Površno i s pogreškama određuje povijesne sadržaje na povijesnoj karti. Na slijepe karte unosi do 50% traženog sadržaja.

Nedovoljan:

-Unatoč potpitanjima i navođenju od strane učitelja/nastavnika nije odgovorio na više od polovicu pitanja. Nije usvojio ključne pojmove vezane uz kronologiju. Niti uz veliku pomoć učitelja/nastavnika ne opisuje karakteristična obilježja prošlih društava i razdoblja niti izrađuje najjednostavnije crte vremena. Ima problema pri pojašnjavanju razlika i sličnosti između događaja u prošlosti i sadašnjosti. Pogrešno uočava i interpretira povijesne sadržaje na povijesnoj karti i donosi nelogične zaključke.

Proceduralno znanje

1. i 2. razred – strukovne škole

Učenik će moći:

Formulirati povijesna pitanja i **pronći** izvore koji mogu dati odgovore;

Izdvojiti povijesne informacije iz raznih izvora i povezati ih u novu cjelinu; bilježiti informacije relevantne za predmet istraživanja;

Konstruirati razumno objašnjenje prošlosti;

Objasniti kako i zašto se povijesni događaji, ljudi, situacije i promjene interpretiraju na različite načine i iz različitih perspektiva;

Razlikovati povijesne činjenice od povijesnih interpretacija i pokazati kako su povijesne interpretacije podložne promjenama;

Objasniti kako je kontekst u kojem je nastala interpretacija utjecao na nju;

Analizirati povijesne izvore u njihovom povijesnom kontekstu;

Donijeti prosudbe o pouzdanosti i valjanosti izvora;

Razviti argumente kojima će poduprijeti svoje zaključke;

Na različite načine i uz pomoć različitih medija prezentirati svoje rezultate ili radove;

Raditi zajedno s drugim učenicima, raspravljati o problemima i doći do zajedničkih rješenja;

Prosuditi uspješnost primijenjenih strategija rada.

Odličan:

Samostalno uočava razlike između povijesnih izvora i historiografskih tekstova te objašnjava kontekst njihova nastanka. Argumentirano objašnjava kako se i zašto prošla stvarnost interpretira na različite načine te uspješno odgovora na postavljena pitanja za analizu izvora ili historiografskog teksta. Razumije koncept multiperspektivnosti. Uočava razlike među pojedinim interpretacijama i objašnjava razloge za to. Uspješno formuliра povijesna pitanja, klasificira istražene podatke, obrazlaže ih, uspoređuje, ocjenjuje i zaključuje primjenjujući već usvojeno znanje. Na različite načine i uz pomoć različitih medija prezentirati svoje rezultate i prosuđuje primijenjene strategije rada.

Vrlo dobar:

Samostalno uočava razlike između povijesnih izvora i historiografskih tekstova. Argumentirano objašnjava kako se i zašto prošla stvarnost interpretira na različite načine te u odgovora na postavljena pitanja za analizu izvora ili historiografskog teksta. Ponekad mu je potrebna pomoć nastavnika. Razumije multiperspektivni pristup. Uspješno formuliра povijesna pitanja, klasificira istražene podatke, obrazlaže ih, uspoređuje, ocjenjuje i zaključuje primjenjujući već usvojeno znanja. Na različite načine i uz pomoć različitih medija prezentirati svoje rezultate.

Dobar:

Uz pomoć nastavnika uočava razlike između povijesnih izvora i historiografskih tekstova. Opisuje kako se prošla stvarnost interpretira na različite načine te djelomično navodi i razloge za to. Tijekom rada na povijesnim izvorima često mu treba postavljati potpitanja. Ima poteškoća pri procjenjivanju pouzdanosti i valjanosti izvora. Prepoznaje koncept multiperspektivnosti. Djelomično je razvio vještine usmenog, pisanog i ilustrativnog priopćavanja rezultata svoga rada.

Dovoljan:

Prepoznaje osnovne podatke iz povijesnih izvora i historiografskih tekstova bez mogućnosti vrednovanja i uspoređivanja interpretacija događaja i procesa. Uz nastavnikovu pomoć uočava i pokušava primjeniti multiperspektivni pristup u povijesnom istraživanju. Površan je u radu na povijesnim izvorima. Pitanja koja postavlja i odgovori do kojih dolazi su manjkavi i samo u 50% slučajeva točni. Djelomično je razvio vještine usmenog i pisanog priopćavanja rezultata svoga rada.

Nedovoljan:

Nije dosegao minimalni standard znanja, stoga ne može razumjeti ni smisao povijesnih izvora niti historiografskih tekstova. Ne pokazuje interes za analizu i objašnjenje raznih povijesnih interpretacija, zadovoljava se samo jednom verzijom povijesne priče. Unatoč potpitanjima i navođenju od strane učitelja nije odgovorio na više od polovicu pitanja. Vještine usmenog, pisanog i ilustrativnog priopćavanja povijesnih informacija nisu razvijene.

Pisana provjera u vrednovanju **naučenog**.

Pisana provjera u vrednovanju naučenog provodi se pisanim odgovorima u formi eseja. Uradak se vrednuje s dvije ocjene, upisom ocjene za činjenično i konceptualno znanje.

Ocjena nedovoljan. Učenik u odgovorima neispravno navodi i koristi povijesne pojmove. Prepoznaje pojedine činjenice i događaje ali ih ne može smjestiti u ispravni povijesni kontekst. Odabir relevantnih informacija kako bi odgovorio na povijesna pitanja je manjkav. Pogrešno imenuje ulogu i doprinos poznatih ličnosti u povijesnim zbivanjima, te dostignuća različitih naroda. Neispravno koristi povijesno nazivlje u opisivanju prošlih događaja. Ne razlikuje uzrok, povod i posljedice događaja. Ima problema pri pojašnjavanju razlika i sličnosti između događaja u prošlosti i sadašnjosti. Učenik je odgovorio na manje od polovice postavljenih pitanja.

Ocjena dovoljan. Učenik u odgovorima površno i s pogreškama razvrstava ljude, događaje i promjene u vremenska razdoblja i polovično određuje tijek i trajanje povijesnih događaja i promjena. U odgovorima djelomično ispravno navodi povijesne pojmove, činjenice i događaje i konstruira povijesnu naraciju koja je štura. Površno i s pogreškama opisuje društvene odnose, gospodarstvo i svakodnevni život u različitim društvima i različitim razdobljima. Navodi najvažnije uzroke i posljedice događaja ali bez njihova razumijevanja.

Ocjena dobar. Učenik je u odgovorima točno naveo i pojasnio osnovne činjenice i povijesne procese. Prepoznaje i navodi primjere iz zavičajne povijesti te ih dovodi u suodnos s nacionalnom poviješću. Ponekad uspijeva povezati povijesne sadržaje sa sadržajima drugih nastavnih predmeta. U navođenju uzroka i posljedica povijesnih događaja i promjena nije siguran. Uočava primjere promjena i kontinuiteta unutar šireg povijesnog konteksta.

Ocjena vrlo dobar: Učenik u odgovorima povijesne događaje smješta u pripadno vrijeme, razlikuje uzroke događaja od njihovih povoda te opisuje kako različite kategorije uzroka dovode do različitih interpretacije prošlosti. Uz poznavanje temeljnih povijesnih događaja, opisuje i objašnjava sva važna obilježja prošlih društava i razdoblja. Donosi nepotpune zaključke o promjenama i kontinuitetu unutar šireg povijesnog konteksta. Točno uočava te objašnjava povijesne sadržaje na povijesnoj karti. Kreira slijepe karte s povijesnim sadržajima koje su gotovo uvijek točne. Uspoređuje i procjenjuje različite ideje, vrijednosti, ponašanja i perspektive u prošlosti. Na primjerima iz zavičajne povijesti objašnjava nacionalnu povijest

Ocjena **odličan**. Učenik u odgovorima opisuje i povezuje razloge i rezultate povijesnih događaja, situacija i promjena u proučavanim razdobljima. Donosi ispravne zaključke o promjenama i kontinuitetu unutar šireg povijesnog konteksta. Točno uočava te objašnjava povijesne sadržaje na povijesnoj karti i donosi zaključke. Uspoređuje i procjenjuje različite ideje, vrijednosti, ponašanja i perspektive u prošlosti. Samostalno raščlanjuje uzrok od povoda događaja. U stanju je odrediti različite kategorije uzroka i posljedica nekog događaja i objasniti njihov utjecaj na interpretacije prošlosti. Na primjerima iz zavičajne povijesti objašnjava nacionalnu povijest i svoje zaključke potkrjepljuje valjanim argumentima.

Pisani radovi trebaju biti u skladu s normama standardnog hrvatskog jezika.

Zaključna ocjena

Zaključna ocjena proizlazi iz sva tri jednakovrijedna elementa vrednovanja. Određuje se na temelju ostvarenosti odgojno-obrazovnih ishoda uz kontinuirano praćenje pokazatelja o učenikovu učenju i napredovanju koje treba obrazlagati baš kao i brojčane ocjene.

Pri određivanju zaključne ocjene svi elementi vrednovanja su jednako vrijedni.

Zaključna ocjena ne mora biti aritmetička sredina, formira se na temelju postignutih rezultata (brojčanih ocjena upisanih u e-dnevnik) i u korelaciji s mogućim napretkom kojeg je učenik ostvario u učenju predmeta tijekom trajanja školske godine, u korist učenika.

Kao numerički pokazatelj ostvarenosti odgojno-obrazovnih ishoda definiranih kurikulumom zadržava se ljestvica školskih ocjena od pet stupnjeva. Zaključna ocjena izriče se brojkom i riječju (nedovoljan – 1, dovoljan – 2, dobar – 3, vrlo dobar – 4, odličan – 5).